เอกสารสรุปบทเรียน BEST PRACTICES

โครงการนำเสนอการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแพร่

คำนำ

สรุปผล Best practices เป็นส่วนหนึ่งของโครงการนำเสนอผลการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ ซึ่งในกิจกรรมเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ และนำเสนอวิธีที่ประสบผลสำเร็จในการขับเคลื่อนงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) ในการยกระดับครัวเรือนที่ตกเกณฑ์รายได้ข้อ ๒๒ ของตัวชี้วัด จปฐ. ซึ่งหมายถึงรายได้ที่ต่ำว่า ๓๘,๐๐๐ บาท/คน/ปี โดยมีพื้นที่เป้าหมายทั้งหมด ๘ อำเภอ ประกอบไปด้วย อำเภอเมืองแพร่, อำเภอร้องกวาง, อำเภอลอง, อำเภอสูงเม่น, อำเภอเด่นชัย, อำเภอสอง, อำเภอวังชิ้น และ อำเภอหนองม่วงไข่

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ร่วมกับ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ได้รวบรวมองค์ความรู้ทั้ง ๘ อำเภอๆ ละ ๑ ชุดองค์ความรู้ และเป็น Best practices ที่ประสบผลสำเร็จในเวทีการนำเสนอ เพื่อใช้ในการศึกษาและเป็นแบบอย่างเพื่อให้ผู้ได้อ่านนำไปประยุกต์ หรือถือปฏิบัติในการขับเคลื่อนงาน สามารถขยายผลการดำเนินงานในระดับพื้นที่ต่อไป

สำนักงานาพัฒนาชุมชนจังหวัดแพร่
สิงหาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สรุปผลดำเนินการ	๑
Best practices	
อำเภอเมืองแพร่	๗
อำเภอร้องกวาง	๘
อำเภอลอง	๑๑
อำเภอสูงเม่น	๑๓
อำเภอเด่นชัย	๑๕
อำเภอสอง	๑๘
อำเภอวังชิ้น	๒๐
อำเภอหนองม่วงไข่	๒๒
ภาคผนวก (รูปภาพ)	

สรุปผลโครงการ : นำเสนอผลการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับจังหวัด

กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์ : เพื่อให้ ผู้นำ อช. สามารถขับเคลื่อนกิจกรรม/โครงการในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือน ที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดผลได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียนจากการดำเนินงานเพื่อค้นหาแนวทางวิธีปฏิบัติที่ดีหรือนวัตกรรมในการขับเคลื่อนงานของ ผู้นำ อช. ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2562

โดยกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้แทนคณะกรรมการ ศจพ.จ. ตัวแทน ของ ผู้นำ อช. จากทุกอำเภอ ตัวแทนของครัวเรือนเป้าหมายจากทุกอำเภอ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ที่รับผิดชอบงาน ผู้นำ อช. ผู้แทนจากหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา ความยากจน โดยมีเนื้อหา ประกอบด้วย

- การนำเสนอผลสำเร็จจากการขับเคลื่อนกิจกรรม/โครงการในระดับพื้นที่
- มีการถอดบทเรียนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครัวเรือนเป้าหมายพร้อมนำเสนอการใช้ประโยชน์ข้อมูล

- คัดเลือกและสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวมของโครงการ โดยคณะทำงาน ศจพ.จ. ในการทำ Best practices เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และขยายผล และต้นแบบผลการดำเนินงานขับเคลื่อน จำนวน 8 อำเภอ ประกอบด้วย

1. การดำเนินงานของอำเภอเมืองแพร่
2. การดำเนินงานของอำเภอร้องกวาง
3. การดำเนินงานของอำเภอลอง
4. การดำเนินงานของอำเภอสูงเม่น
5. การดำเนินงานของอำเภอเด่นชัย
6. การดำเนินงานของอำเภอสอง
7. การดำเนินงานของอำเภอวังชิ้น
8. การดำเนินงานของอำเภอหนองม่วงไข่

.....

ชื่อ-นามสกุล นางสาวมณฑา แก้วชัย
ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชน อ.เมืองแพร่ จังหวัดแพร่
เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๗-๙๔๙๙๕๑๖
ชื่อเรื่อง เทคนิคการส่งเสริม ผู้นำ อช.ตามโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สถานที่ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๑ เนื้อเรื่อง

กรมการพัฒนาชุมชน มีภารกิจที่สำคัญในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ เพื่อให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง โดยมีผู้นำชุมชน อาสาสมัครชุมชน กลุ่ม องค์กร และเครือข่าย เป็นกลไกการพัฒนาในการบริหารจัดการชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ของประเทศ ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๒ – ๒๕๖๔) และยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมการพัฒนาชุมชน (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ภายใต้วิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๔” ในการสร้างกระบวนการพัฒนาชุมชนในหมู่บ้านด้วยหลัก “การพึ่งตนเอง” เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างงาน สร้างรายได้ และส่งเสริมให้ครัวเรือนพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ตามนโยบายของรัฐบาล และกระทรวงมหาดไทย มาอย่างต่อเนื่อง โดยในปีนี้ได้มอบหมายภารกิจให้อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) เป็นกลไกสำคัญที่เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เห็นผลชัดเจน และเป็นรูปธรรม โดยยังคงดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ

๒ ขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน

กำหนดให้ผู้นำ อช.กำหนด/คัดเลือกครัวเรือนเป้าหมาย โดยได้มอบหมายภารกิจให้ ผู้นำ อช.๑ คน รับผิดชอบในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนเป้าหมายไม่น้อยกว่า ๓ ครัวเรือน ทั้งนี้ ครัวเรือนเป้าหมายให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑) ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี พ.ศ.๒๕๖๑ ที่สามารถพัฒนาได้
๒) ผู้มีรายได้น้อย
๓) ครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ข้ออื่นๆ

โดย เงื่อนไข ให้พิจารณาเลือกกลุ่มเป้าหมาย ลำดับ (๑) – (๒) เป็นลำดับแรกก่อน หากไม่มีให้เลือกกลุ่มเป้าหมาย (๓) โดยได้รับการเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบตำบลร่วมด้วย และผู้นำ อช. กำหนดแผนในการลงพื้นที่เยี่ยมเยียนครัวเรือนเป้าหมาย ร่วมกับทีมปฏิบัติการตำบล

๓ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

เนื่องจากปัญหา “ครัวเรือนยากจน” เป็นปัญหาเชิงซ้อน ดังนั้นการดำเนินการแก้ไขปัญหาจึงยากที่จะแก้ไขด้วยนโยบายหรือภารกิจด้านในด้านหนึ่งได้ จำเป็นต้องมีการบูรณาการภารกิจของส่วนราชการ และภาคีต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา และที่สำคัญที่สุดต้องเข้าไปแก้ไขปัญหาเป็นรายครัวเรือน เพราะแต่ละครัวเรือนยากจน มีสาเหตุ มีเงื่อนไขของปัญหาที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังนั้น การแก้ไขปัญหาครัวเรือนยากจนจึงต้องแก้ไขด้วย “การบูรณาการการบริหารจัดการเป็นรายครัวเรือน” ที่จะให้ส่วนราชการและภาคีต่างๆ ระดมสรรพกำลังเข้าช่วยเหลือเพื่อให้ครัวเรือนยากจนมีโอกาสที่จะแข่งขันและต่อสู้ในสังคม เพื่อให้บรรลุตาม เป้าหมายชีวิตของครัวเรือนตัวเอง โดยมีแนวทางสำคัญตาม ๔ กระบวนงาน ดังนี้

กระบวนงานที่ ๑ ชี้เป้าชีวิต (Life Identification) การชี้เป้าชีวิต เป็นกระบวนงานเริ่มต้นในการตรวจสอบและชี้เป้าหมายครัวเรือนยากจน โดยการระบุ ครัวเรือนยากจนจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ซึ่งมีการสำรวจทุกปี และต้องนำข้อมูลครัวเรือนยากจน เป้าหมายที่ได้จากการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) มาตรวจสอบ ยืนยันความถูกต้องจากส่วนราชการต่างๆ และที่สำคัญต้องมีการลงไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ เพื่อระบุครัวเรือนยากจน ที่ถูกต้อง เมื่อ สามารถระบุครัวเรือนยากจนได้แล้ว กระบวนงานที่จะเริ่มดำเนินการต่อไป คือ ทีมเจ้าหน้าที่ซึ่งประกอบไปด้วย พัฒนากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องและผู้นำชุมชน จะต้องเข้าไปเคาะ ประตูบ้านเพื่อพูดคุยทำความเข้าใจกับครัวเรือนยากจนและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาความยากจนเป็นรายครัวเรือน ให้ทราบถึงปัญหาต่างๆ อย่างรอบด้าน และที่สำคัญที่สุดในกระบวนงานชี้เป้าชีวิต คือ “การทำให้ครัวเรือนยากจนตระหนักและยอมรับสาเหตุของปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้น “การยอมรับปัญหาจะช่วยทำให้เกิดความร่วมมือที่จะร่วมกันขจัดปัญหา นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนรายครัวเรือนที่ถูกต้อง และจัดทำสมุดบันทึกการแก้ไขปัญหาความยากจนรายครัวเรือน (Family Folder)

กระบวนงานที่ ๒ จัดทำเข็มทิศชีวิต (Life Compass) จัดทำเข็มทิศชีวิต หรืออาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า แผนที่ชีวิต คือ กระบวนงานที่ครัวเรือนยากจน พัฒนากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคี การพัฒนาที่เกี่ยวข้องและผู้นำชุมชน จะต้องร่วมมือกันดำเนินการโดยดึงทุนชีวิตของครัวเรือนยากจนออกมาบริหารจัดการโดยการวิเคราะห์สถานการณ์ของครัวเรือนยากจน ด้วยเทคนิค SWOT เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง ภัยคุกคาม และโอกาสของชีวิตที่จะเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา ไปสู่การแก้ไขปัญหาให้มีคุณภาพชีวิตหรือมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น และจัดทำเข็มทิศชีวิตหรือแผนที่ชีวิต นำไปใช้แก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้ชีวิตหลุดพ้นจากความยากจนซ้ำซาก ในกระบวนงานจัดทำเข็มทิศชีวิตนี้ หลักสำคัญอยู่ที่พัฒนากรและทีมงานจะต้องเข้าไปกระตุ้น และสนับสนุนให้ครัวเรือนยากจนคิดค้นวิธีการที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตหรือพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นออกมาเป็นรูปธรรม อย่างเป็นขั้นตอน และความเป็นรูปธรรมที่เกิดขึ้นต้องสามารถปฏิบัติได้ และที่สำคัญที่สุดในขั้นตอนนี้ คือ การสร้างความเคารพต่อข้อผูกพัน (Commitment) ในเข็มทิศชีวิตและแผนที่ชีวิตให้เกิดขึ้น ว่าครัวเรือนยากจนจะก้าวเดินไปตามเข็มทิศชีวิตของเขาเอง ข้อผูกพันต่อเข็มทิศชีวิตของครัวเรือนยากจนที่เกิดขึ้นนี้จะไม่มีประโยชน์เลย หากครัวเรือนยากจนไม่เคารพและปฏิบัติตามอย่างจริงจัง ดังนั้น พัฒนากรและทีมงานจะต้องเข้าไปให้การสนับสนุนให้คำปรึกษา ให้กำลังใจแก่ครัวเรือนยากจนในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตัวเอง

กระบวนงานที่ ๓ บริหารจัดการชีวิต (Life Management) การบริหารจัดการชีวิต เป็นกระบวนงานที่ต้องบูรณาการการมีส่วนร่วมของส่วนราชการ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน เข้ามาช่วยหนุนเสริมครัวเรือนยากจนในการแก้ไขปัญหาของตัวเอง โดยการบริหารจัดการใน ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง คือ การบริหารจัดการชีวิตของครัวเรือนยากจนเอง ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นสิ่งที่ครัวเรือนยากจนจะต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองตามข้อผูกพันตามเข็มทิศชีวิตที่กำหนด ซึ่งคลินิกหรือทีมพัฒนาชีวิตระดับหมู่บ้านจะต้องเข้าไปดูแลและให้กำลังใจในการปฏิบัติเพื่อ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและวิธีคิด เช่น การลด ละ เลิก อบายมุข การประหยัดรู้จักใช้เงินอย่างมีเหตุผล การใช้ เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเตือนใจตนเองในการใช้จ่ายเงิน เป็นต้น

ส่วนที่สอง คือ การสนับสนุนจากชุมชนที่ครัวเรือนยากจนดำเนินชีวิตอยู่ ในส่วนนี้ชุมชน จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยครัวเรือนยากจนในการพัฒนาชีวิตด้วยความเอื้ออารี แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถี การดำเนินชีวิต เสริมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีแก่ครัวเรือนยากจน การช่วยเหลือเกื้อกูลครัวเรือนยากจนด้าน เศรษฐกิจ เช่น กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กองทุนพัฒนาบทบาท สตรี หรือการให้การสงเคราะห์ด้านสวัสดิการชุมชนแกครัวเรือนยากจนตลอดจนการรวมกลุ่มส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น

ส่วนที่สาม คือ การบูรณาการส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาโดยยึดครัวเรือนยากจนเป็นเป้าหมาย ยึดเข็มทิศชีวิตหรือแผนที่ชีวิต เป็นแนวทางการดำเนินงานโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ จะต้องขับเคลื่อนผลักดันและขอความร่วมมือ ในการนำเข็มทิศชีวิตของครัวเรือนยากจนไปบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาจังหวัด ต่อไป

การบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐโดยใช้แผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด จะเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาครัวเรือนยากจนให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นส่วนราชการอื่นที่มีภารกิจหน้าที่ (Function) ตามกฎหมาย ก็จะได้ใช้ครัวเรือนยากจนเป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน ใช้เข็มทิศชีวิตเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นการระดมสรรพกำลังภาครัฐในการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการ อันจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าแห่งรัฐในการใช้จ่ายงบประมาณ

กระบวนงานที่ ๔ ดูแลชีวิต (Life improvement) ดูแลชีวิต คือ การเข้าไปพบปะ พูดคุย สนับสนุนให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ครัวเรือนยากจน ในการต่อสู้กับความยากจนเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงเข็มทิศชีวิตหรือแผนที่ชีวิตให้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมยิ่งขึ้น หลังการบริหารจัดการชีวิตไปแล้วกระบวนงานดูแลชีวิตนี้ คล้ายคลึงกับการติดตามและการประเมินผล การปฏิบัติงานตามหลักการบริหารงานสมัยใหม่ แต่มีเป้าหมายที่จะเข้าไปให้กำลังใจ สนับสนุน ให้คำปรึกษา เป็นกระบวนงานปรับปรุงและตรวจสอบ เพื่อให้ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและครัวเรือน ให้ความสำคัญและร่วมมือในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง กระบวนงานดูแลชีวิต ไม่ใช่เป็นกระบวนงานระยะสั้น แต่เป็นการดูแลชีวิตระยะยาว เนื่องจากการแก้ไขปัญหาความยากจนหรือครัวเรือนยากจนเป็นกระบวนงานปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ปรับเปลี่ยน วิธีคิด จึงต้องใช้ เวลาในการดำเนินงานหลายปี ตามแต่สภาพปัญหาของครัวเรือนยากจน ดังนั้นกระบวนงานดูแลชีวิตจะต้องเข้าไปดูแล สนับสนุน ให้กำลังใจครัวเรือนยากจนให้มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจริงๆ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นระยะจนกว่าจะมั่นใจได้ว่าครัวเรือนยากจนมีวิถีชีวิตที่หลุดพ้นจากวงจร

แห่งความยากจน ซึ่งในกระบวนงานนี้ชุมชนและผู้นำชุมชนจะมีบทบาทสำคัญที่สุดในการดูแลประคับประคอง ให้ครัวเรือนยากจนพ้น จากความยากลำบากในการดำเนินชีวิต ดังนั้น การดำเนินงานต้องทุ่มเททรัพยากรและความเสียสละของผู้มีส่วนร่วม การดำเนินการ ทั้ง ๔ กระบวนงาน คือ ชี้เป้าชีวิต จัดทำเข็มทิศชีวิต บริหารจัดการชีวิต และดูแลชีวิต โดยอาศัยความตั้งใจของครัวเรือนยากจน ความเอื้ออารีของชุมชนที่ครัวเรือนยากจนอยู่อาศัย และการบูรณาการภารกิจของส่วน ราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีต่างๆ

๔ ข้อพึงระวัง

ในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการและการดำเนินงานในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำเป็นต้องใช้กลไกที่มีอยู่เดิมในการขับเคลื่อน คือ กลไกการบริหารจัดการของศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทุกระดับ (ศจพ. กระทรวง กรม จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน/ชุมชน) ในระดับปฏิบัติการ เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหา โดยเชื่อมโยงกับภารกิจ และงบประมาณของส่วนราชการต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการสนับสนุน จากภาคีการพัฒนาอื่น ๆ รวมทั้งการสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและงบประมาณของจังหวัด

๕ ขุมความรู้

๑. ทีมปฏิบัติการตำบล ต้องวิเคราะห์ครัวเรือนเพื่อดำเนินการบริหารจัดการชีวิต

๒. จำแนกครัวเรือนยากจนเพื่อส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือ

๓. บันทึกข้อมูลลงใน Family Folder แก่นความรู้ (Core Competency)

ชื่อ-นามสกุล นางสาวขัตติยาพร ถาคำ
ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๙-๗๐๑๗๗๒๑
ชื่อเรื่อง เทคนิคการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาชุมชนของ ผู้นำอช.ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สถานที่ อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

๑. เนื้อเรื่อง

กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างงาน สร้างรายได้ และส่งเสริมให้ครัวเรือนพึ่งพาตนเองได้ ตามนโยบายของรัฐบาล และกระทรวงมหาดไทย มาอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มอบหมายภารกิจให้อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) เป็นกลไกที่สำคัญที่เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เห็นผลชัดเจน เป็นรูปธรรมและยังคงดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ เพื่อทำให้ประชาชนยากจนมีรายได้พ้นเกณฑ์ความยากจนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ อำเภอร้องกวาง โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ มีเป้าหมายครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๑๐ ครัวเรือน โดยได้นำกระบวนการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการและการมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) มาใช้ในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอร้องกวาง ได้ขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาชุมชนของ ผู้นำอช.ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกระบวนการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ กระบวนการ ดังนี้

กระบวนการที่ ๑ การชี้เป้าชีวิต

๑. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอร้องกวาง ได้ดำเนินการจัดทำ/ทบทวนคำสั่งทีมปฏิบัติการตำบลในการแก้ไขปัญหาครัวเรือนยากจนตกเกณฑ์ จปฐ. ปี ๒๕๖๑

๒. จัดให้มีการประชุมร่วมกับ ผู้นำ อช. และทีมปฏิบัติการตำบล เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงาน และวางแผนการทำงานร่วมกัน

๓. ผู้นำ อช. ร่วมกับทีมปฏิบัติการตำบลตรวจสอบการจำแนกสถานะครัวเรือนเป้าหมาย และผู้นำ อช. กำหนด/คัดเลือกครัวเรือนเป้าหมาย โดยได้มอบหมายภารกิจให้ ผู้นำ อช. ๑ คน รับผิดชอบในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนเป้าหมายไม่น้อยกว่า ๓ ครัวเรือน ซึ่งอำเภอร้องกวางมีผู้นำอช.ทั้งสิ้น ๑๘ คน จึงต้องรับผิดชอบส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนเป้าหมาย จำนวนทั้งหมด ๕๔ ครัวเรือน ซึ่งแบ่งออกเป็น

๑) ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเภทสงเคราะห์ จำนวน ๑๐ ครัวเรือน

๒) ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย จำนวน ๔๔ ครัวเรือน (โดยเลือกจากครัวเรือนที่มีรายได้เกือบจะตกเกณฑ์ จปฐ. ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ในหมู่บ้านที่ผู้นำอช. อาศัยอยู่และหมู่บ้านข้างเคียง)

กระบวนการที่ ๒ แผนที่ชีวิต

๑. ผู้นำ อช. ร่วมกับทีมปฏิบัติการตำบล ลงพื้นที่เยี่ยมเยียนครัวเรือนเป้าหมาย ตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้

๒. ผู้นำ อช. ร่วมกับครัวเรือนเป้าหมาย จัดทำ Family Folder ทบทวนแผนชีวิตหรือแผนพัฒนาครัวเรือน เพื่อค้นหาศักยภาพของครัวเรือนเป้าหมาย วิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้ครัวเรือนเป้าหมายมีทิศทางหรือแผนในการพัฒนาชีวิตให้พ้นเกณฑ์ จปฐ. ได้อย่างแท้จริง

๓. ผู้นำ อช. จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับครัวเรือนเป้าหมาย เพื่อสร้างพันธสัญญาร่วมกันในการบริหารจัดการชีวิตร่วมกัน

๔. ผู้นำ อช. จดบันทึกรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ตามแบบฟอร์มที่กำหนด เพื่อเป็นฐานข้อมูลเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของครัวเรือนเป้าหมาย

กระบวนการที่ ๓ การบริหารจัดการชีวิต

๑. ผู้นำอช. ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ จัดประชุมนำเสนอข้อมูลปัญหา/ความต้องการที่ได้จากการลงพื้นที่เยี่ยมเยียนครัวเรือนเป้าหมาย เพื่อจัดทำกิจกรรม/โครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนเป้าหมาย เช่น กิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เป็นต้น ภายใต้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้นำอช.อำเภอร้องกวาง ได้ทำกิจกรรมการลดรายจ่ายให้แก่ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนี้

- การสนับสนุนและส่งเสริมให้ปลูกผักสวนครัว : ผู้นำอช.ได้แจกเมล็ดพันธุ์ผักให้แก่ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเภทสงเคราะห์ จำนวน ๑๐ ครัวเรือน เพื่อนำไปปลูกในครัวเรือนและนำไปขายเพิ่มรายได้

- การทำน้ำยาเอนกประสงค์ : ผู้นำอช.ได้ส่งเสริมการทำน้ำยาเอนกประสงค์ให้แก่ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเภทสงเคราะห์ จำนวน ๑๐ ครัวเรือน และแจกน้ำยาเอนกประสงค์ให้แก่ครัวเรือนยากจนไว้ใช้ในครัวเรือน

๒. ผู้นำอช. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และครัวเรือนที่มีรายได้น้อย มีการบริหารจัดการชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน ดังนี้

๑) การบริหารจัดการชีวิตครัวเรือนเป้าหมายตนเอง เช่น การลด ละ เลิก เหล้า บุหรี่ การพนัน การเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด การประหยัด รู้จักใช้เงินอย่างมีเหตุผล การลดการบริโภคที่เกินความจำเป็น การจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อเตือนตนเองในการใช้จ่ายเงิน

๒) การสนับสนุนจากชุมชนที่ครอบครัวเป้าหมายดำเนินชีวิตอยู่ เช่น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลด้านเศรษฐกิจ การช่วยเหลือในเรื่องการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ ด้วยกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) หรือการให้การสงเคราะห์ด้านสวัสดิการชุมชน เป็นต้น

๓) การบูรณาการส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหา โดยยึดครอบครัวเป้าหมาย เป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน

กระบวนการที่ ๔ การดูแลชีวิต

๑. ผู้นำ อช. ร่วมกับทีมปฏิบัติการตำบลฯ ดำเนินกิจกรรมดูแลชีวิตครัวเรือนเป้าหมาย โดยการลงพื้นที่เยี่ยมเยียน ติดตาม ความก้าวหน้าของการดำเนินงานของครัวเรือนเป้าหมาย เป็นระยะ ๆ

๒. ผลักดันให้ชุมชน/หมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการดูแลประคับประคองชีวิต และสนับสนุนให้ครัวเรือนเป้าหมายสามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

๓. ภาคีพัฒนาทุกภาคส่วน ร่วมกันผลักดัน ขับเคลื่อน กิจกรรมการแก้ไขปัญหาครัวเรือนยากจนให้สำเร็จเป็นรูปธรรม

๓. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ การขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาชุมชนของ ผู้นำอช.ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้

๑. ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำอช.) จะต้องมีจิตสาธารณะ มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และเป็นที่ยอมรับของคนในหมู่บ้าน พร้อมที่ทำงานเพื่อชุมชน รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. พัฒนากร ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้แก่ผู้นำอช. จะต้องเข้าใจกระบวนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี พร้อมให้คำแนะนำกับผู้นำอช. และมีเวลาในการออกไปติดตามเยี่ยมเยือนครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ร่วมกับผู้นำอช.ได้

๓. ครัวเรือนยากจนตกเกณฑ์ จปฐ. จะต้องให้ความร่วมมือและพร้อมที่จะเข้าร่วมกระบวนการตลอดการดำเนินงาน/กิจกรรมต่างๆเป็นอย่างดี

๔. ทีมปฏิบัติการตำบล จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการขับเคลื่อนงานเป็นอย่างดี รวมทั้งมีความสนิทสนมกัน ความทุ่มเท เสียสละ ความมีเมตตา จะทำให้การดำเนินงานเป็นรูปธรรมและดำเนินงานอย่างเต็มที่

๕. การติดตามการดำเนินงาน ควรมีการติดตามเยี่ยมเยือนครัวเรือนยากจนตกเกณฑ์ จปฐ. อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ ให้แก่ครัวเรือนยากจนตกเกณฑ์ จปฐ. ในการพัฒนาครัวเรือนให้พ้นเกณฑ์ความยากจนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๔. ข้อพึงระวัง

ข้อพึงระวังในการดำเนินงานนี้ คือ การสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนและถูกต้องในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการให้แก่ผู้นำอช.

๕. ขุมความรู้

๑. หลักการมีส่วนร่วม

๒. หลักการทำงานเป็นทีม

๓. การออกแบบและวางแผนการทำงาน

๔. ภารกิจของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำอช.)

๕. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๖. กระบวนการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ

ชื่อ-นามสกุล นางสาววนิดา นิยม
ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชน อ. ลอง จังหวัดแพร่
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๗-๘๔๙๓๖๔๓
ชื่อเรื่อง การขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาชุมชนของ ผู้นำ อช.ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สถานที่ อำเภอลอง จังหวัดแพร่

๑. เนื้อเรื่อง

กรมการพัฒนาชุมชน ได้ดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ โดยมีเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างงาน สร้างรายได้ และส่งเสริมให้ครัวเรือนพึ่งพาตนเองได้ตามนโยบายรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มอบหมายให้ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) มีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.ปี ๒๕๖๑ ตามแนวทางโครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรม สนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาชุมชนผู้นำ อช.ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ.ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อำเภอลอง โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอลอง จังหวัดแพร่ มีเป้าหมายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๔๔ ครัวเรือน จำนวน ๘ ตำบล ๑๙ หมู่บ้าน โดยนำกระบวนการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการและการมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) มาใช้ในการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ.ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๒. ขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน

๑. การศึกษาทำความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ.ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒. ปรับปรุงและออกคำสั่งแต่งตั้งทีมปฏิบัติการตำบลตามโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ

๓. การสร้างความเข้าใจกับทีมงาน มีการประชุมร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อเตรียมความพร้อมการการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ ๔ กระบวนการ คือ ๑) ชี้เป้าชีวิต ๒) การจัดทำเข็มทิศชีวิต ๓) การบริหารจัดการชีวิต ๔) การดูแลชีวิต

๔. การมอบหมายภารกิจ โดยการจัดสรรจำนวนครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ.เรื่องรายได้ และเอกสารหลักฐานที่จะต้องดำเนินการและรวบรวม ให้กับผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) ตามที่กำหนด ผู้นำ อช. ๑ คน ต่อครัวเรือนตกเกณฑ์ จำนวน ๓ ครัวเรือน

๕. การแบ่งทีมและจัดทำแผนปฏิบัติการในการปฏิบัติหน้าที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ.ตามห้วงระยะเวลาที่กำหนด

๖. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

๓. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๓.๑ ทีมงาน /ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ต้องมีมีจิตอาสา เชื่อมั่นในตนเอง มีความพร้อมในการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนยากจน ให้ประสบผลสำเร็จ

๓.๒ พัฒนากร ต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาที่ดี จะต้องเข้าใจกระบวนการของโครงการเป็นอย่างดี และ ให้คำแนะนำทีมได้ มีเวลาในการออกไปติดตาม เยี่ยมเยียน ครัวเรือนตกเกณฑ์

๓.๓ ครัวเรือนยากจนเป้าหมาย จะต้องมีความสมัครใจ เข้าร่วมโครงการ

๓.๔ การติดตาม เยี่ยมเยียนครัวเรือนยากจน ต้องเยี่ยมเยียมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กำลังใจ แนะนำและให้ความช่วยเหลือแก่ครัวเรือนเป้าหมาย

๓.๕ ประสานหน่วยงานภาคีการพัฒนา /อปท. กลุ่มองค์กรต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุน ให้การช่วยเหลือต่อไป

๔. ข้อพึงระวัง

พัฒนากร ซึ่งเป็นที่ปรึกษา เป็นพี่เลี้ยงให้กับผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนต้องศึกษา และเข้าใจแนวทางการดำเนินงานตามโครงการให้ชัดเจน สามารถให้ความรู้ และแนะนำได้ และการติดตามเยี่ยมเยือนครัวเรือนยากจนเป้าหมายต้องมีความตั้งใจจริง และเสียสละเวลา ให้การเยี่ยมเยือนอย่างต่อเนื่อง

๕. ขุมความรู้

๑. หลักการมีส่วนร่วม

๒ หลักการทำงานเป็นทีม

๓. การวางแผนงาน

๔. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๕. ภารกิจของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน

๖. กระบวนการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ

องค์ความรู้

ชื่อ-นามสกุล นางชนากาณต์ คำโพธิ์
ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชน อ.สูงเม่น จังหวัด แพร่
เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๑-๘๕๖๕๙๒๒
ชื่อเรื่อง โครงการนำเสนอการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สถานที่ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

๑ เนื้อเรื่อง

ปัญหาความยากจนในปัจจุบัน ล้วนมีที่มาจากปัญหาพื้นฐานหลายด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการบริหารราชการแผ่นดิน ที่สั่งสมมานาน ปัญหา"ครัวเรือนยากจน" เป็นปัญหาเชิงซ้อน ดังนั้น การดำเนินแก้ไขปัญหาจึงยากที่จะแก้ไขด้วยนโยบายหรือภากิจด้านในด้านหนึ่ง จำเป็นต้องมีการบูรณาการภารกิจของส่วนราชการและภาคีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขยัญหา

อำเภอสูงเม่น โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ มีเป้าหมายในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๒๐ ครัวเรือน ทีมงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเม่น โดยพัฒนาการอำเภอสูงเม่น ได้ร่วมกันออกแบบกระบวนการดำเนินการดำเนินงานตามโครงการเพื่อให้เกิดผลที่มีประสิทธิภาพ ทั้งผลลัพท์ และผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ซึ่งจะได้นำเสนอในกระบวนการต่อไป

๒ ขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน

ต้นทาง ซึ่งถือว่าสำคัญที่สุด เพราะถ้าเราติดกระดุมเสื้อเม็ดแรกผิดไปแล้ว ทุกอย่างจะเกิดความผิดพลาดไปหมด เพราะฉะนั้นขั้นตอนของต้นทางจึงต้องให้ความสำคัญ ประกอบด้วย

๑ การศึกษาทำความเข้าใจในแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจน ที่ต้องแก้ไขด้วย"การบูรณาการการบริหารจัดการเป็นรายครัวเรือน" ที่จะให้ส่วนราชการและภาคีต่างๆ ระดมสรรพกำลังเข้าช่วยเหลือ"ทำอะไร อย่างไร เมื่อไหร่ ทำกับใคร ที่ไหนบ้าง"

กลางทาง ถ้าเราให้ความสำคัญกับ ต้นทาง แล้ว ถือว่าสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง ในส่วนของกลางทางนั้นจะเป็นกระบวนการบริหารจัดการชีวิตครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ ซึ่งจะมีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

๑. ชี้เป้าหมายชีวิตครัวเรือนยากจน (Life identification)

๒. แผนที่ชีวิต (life Compass)

๓. บริหารจัดการชีวิต(การบูรณาการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน) (life Management)

๔. ดูแลชีวิต (life improvement)

กรณีครัวเรือนตกเกณฑ์ที่ต้องได้รับการสงเคราะห์ ก็จะส่งฐานข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อปท.พม.สาธารณสุข สำหรับครัวเรือนที่พัฒนาได้ก็ดำเนินการช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์ต่อไป

ปลายทาง หลังจากดำเนินการบริหารจัดการชีวิตครัวเรือนยากจนแล้ว ครัวเรือนยากจน ต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผ่านเกณฑ์ รายได้ ๓๘,๐๐๐ บาท

๓ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ กระบวนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๖ ส่วนหลัก คือ

๓.๑ ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน(ผู้นำ อช.) ตำบลละ ๒ คน ที่ได้รับมอบหมายภารกิจจากอำเภอให้ลงไปติดตามครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ ข้อ ๒๒ (รายได้น้อยกว่า ๓๘,๐๐๐ บาท) เป็นต้นทางที่จะนำพาโครงการนี้ให้ประสบความสำเร็จ

๓.๒ พัฒนากร ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของทีมวิทยากรปราชญ์ชุมชน จะต้องเข้าใจกระบวนการของโครงการเป็นอย่างดี ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ให้คำแนะนำทีมวิทยากรได้ มีเวลามากพอในการออกไปติดตาม เยี่ยมเยียน หรือร่วมเป็นวิทยากรได้

๓.๓ ครัวเรือนเป้าหมายที่ต้องดูแลชีวิต จำนวน ๒๐ ครัวเรือน จะต้องมีความสมัครใจ ไม่ได้มาด้วยการบังคับ พร้อมที่จะร่วมกระบวนการตลอดโครงการ และเข้าใจกระบวนการของโครงการด้วย

๓.๔ การออกแบบกระบวนการตามโครงการ จัดทำแนวทาง บทบาทหน้าที่ของทีม จัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อให้ง่ายต่อการลงหมู่บ้าน ซึ่งส่วนนี้ พัฒนาการอำเภอจะต้อง “ออกแบบงานให้ง่ายต่อผู้ปฏิบัติ และ ถ่ายทอดให้แก่พัฒนากร” ได้เข้าใจตรงกัน

๓.๕ การติดตาม เยี่ยมเยียนครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ เพื่อให้กำลังใจ และให้ความคิดเห็น ข้อแนะนำแก่ครัวเรือนในการดำเนินชีวิตให้พ้นเกณฑ์

๓.๖ ทีมสนับสนุนครัวเรือนตกเกณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย คือ ปกครองอำเภอ กิ่งกาชาดอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน

สรุปทั้ง ๖ องค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้น จะเป็นปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จของโครงการ ให้บรรลุเป้าหมายที่รัฐบาล กระทรวงมหาดไทย และกรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดไว้ในโครงการ

๔ ข้อพึงระวัง

ข้อพึงระวังในการดำเนินการตามโครงการนี้ คือ พัฒนากรจะต้องศึกษากระบวนการของโครงการให้ละเอียด เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายให้ชัดเจน อย่าปล่อยให้ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ดำเนินการโดยขาดการติดตาม เยี่ยมเยียน ให้ระลึกเสมอว่า “ผู้นำดี ผู้ตามดี ภาคีเครือข่ายดี งานย่อมบรรลุผลสำฤทธิ์ดี”

๕ ขุมความรู้

๑. การให้ความสำคัญกับงานตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

๒. การออกแบบแผนปฏิบัติงาน/กระบวนการ ให้ง่ายต่อการปฏิบัติของผู้ปฏิบัติ

๓. ผู้กำกับการแสดง คือ ผู้ที่จะทำให้ผลงานออกมาดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด และได้ประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

นายเทวินทร์ แก้วอินัง
ตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่
โทรศัพท์ ๐๕๔-๖๑๓๙๙๑

ชื่อเรื่อง โครงการนำเสนอการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สถานที่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่

เนื้อเรื่อง

ในสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนคนไทยเราปัจจุบันต้องต่อสู้ดิ้นรน เพื่อความสุขของคนในครอบครัว ปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ต้องได้รับความดูแลและการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลชุดไหนก็ต้องนำปัญหานี้แก้ไขตามยุคสมัยที่ต้องเผชิญอย่างต่อเนื่องเหมือนไม่มีที่สิ้นสุด กระทรวงมหาดไทยได้รับมอบให้ดำเนินกระบวนการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการความร่วมมือกับหลายภาคีการพัฒนาเข้ามาหนุนเสริม เชื่อมโยงทุกระดับตลอดถึงการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความยั่งยืนภายใต้การปฏิบัติของบุคคล ครอบครัว ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเด่นชัยจึงดำเนินกิจกรรมโครงการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ : ชี้เป้าชีวิต จัดทำเข็มทิศชีวิต บริหารจัดการชีวิต และดูแลชีวิต

ขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน

ต้นทาง

๑. กระบวนงานชี้เป้าชีวิต ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สามารถพัฒนาได้/สงเคราะห์ โดยใช้ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ปี ๒๕๖๑ ของครัวเรือนเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ

๒. กระบวนงานจัดทำเข็มทิศชีวิต หรือ แผนที่ชีวิต การจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนเยี่ยมเยือนครัวเรือนเป้าหมาย

- ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ทบทวนบทบาท/ภารกิจ และวิธีการดำเนินงาน ของ อช./ผู้นำ อช.
- สร้างความรู้ ความเข้าใจ และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ
- การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์รายได้ จปฐ.
- ประชุมทีมปฏิบัติการตำบล เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน และตรวจสอบการจำแนกสถานะครัวเรือนเป้าหมาย โดยนำข้อมูล จปฐ. เรื่องรายได้ของครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ นำมาข้อมูลที่ได้มาประชุมผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนร่วมกับทีมปฏิบัติการตำบล เพื่อหาทางช่วยเหลือ โดยการให้ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในแต่ละตำบลทำการลงพื้นที่เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง แล้วดำเนินการช่วยเหลือ โดยเน้นการช่วยเหลือที่ตกเกณฑ์ในเรื่องของรายได้ให้กับครัวเรือนยากจนก่อน เช่น การสนับสนุนกิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้
- ผู้นำ อช. ร่วมกับทีมปฏิบัติการตำบล จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนเป้าหมาย

- ผู้นำ อช. ลงพื้นที่ดำเนินการไปเคาะประตู ส่งเสริมคุณภาพชีวิต (ผู้นำ อช. ๑ คน ต่อครัวเรือน เป้าหมายไม่น้อยกว่า ๓ ครัวเรือน โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา จัดทำ Family Folder ดังนี้

- ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ปี พ.ศ.๒๕๖๑ ที่สามารถพัฒนาได้

- ผู้มีรายได้น้อย

- ในระหว่างดำเนินการสำรวจข้อมูลและวางแผนชีวิตครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ ข้อมูล จปฐ. ก็ได้สอบถามพูดคุย พร้อมกับสอบถามข้อมูลจากผู้นำชุมชน เพื่อหาแนวทางแก้ไข

- ประสานขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานโดยบูรณาการกับภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ผู้นำ อช. ลงพื้นที่ติดตาม และให้คำแนะนำการดำเนินชีวิตครัวเรือนเป้าหมาย ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามห้วงเวลา

กลางทาง

๓. กระบวนการบริหารจัดการชีวิต การสนับสนุนกิจกรรมของผู้นำ อช. ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมี กิจกรรมตามรายละเอียด ได้แก่ กิจกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปธรรม เช่น การเรียนรู้กิจกรรมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบหรือดีเด่น ผู้นำชุมชนมีความพร้อมที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้

สมัครใจเข้าเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ โดยผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มองค์กร และชุมชน จัดทำแผนการเรียนรู้ และประสานแผนกับคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ชุมชน ให้สอดคล้องเหมาะสมกับการเรียนรู้ของแต่ละครัวเรือน เช่น

- ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงไก่ไข่
- ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลาดุกในบ่อซีเมนต์และบ่อดิน
- ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงกบ
- ฐานการเรียนรู้การปลูกพืชผักสวนครัว
- ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ
- ฐานการเรียนรู้การเพาะเห็ด
- ฐานการเรียนรู้การออมทรัพย์
- ฐานการเรียนรู้ทำน้ำยาซักผ้าและน้ำยาล้างจาน เพื่อลดรายจ่ายของครัวเรือน
- ฐานการเรียนรู้อื่น ๆ

ปลายทาง

๔ กระบวนการดูแลชีวิต ผลสำเร็จของการพัฒนาครัวเรือนเป้าหมาย

ในการขับเคลื่อนกิจกรรมของผู้นำ อช. การแก้ไขปัญหาความยากจน โดยร่วมประชุม ร่วมวางแผน การดำเนินงาน และจัดทำแผนแก้ไขปัญหาให้กับครัวเรือนหมายที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการทำงาน พบว่า เมื่อเปิดโอกาสให้มีเวทีเรียนรู้และพูดคุยกันในเวทีของชุมชนโดยคนในชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมมองปัญหาด้วยตนเอง ทำให้เกิดความตื่นตัวในการแก้ไข รวมถึงการเรียนรู้จากศูนย์เรียนรู้ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เหมือนได้แนวทางสู่ความสำเร็จ ที่มีผู้ทดลองทำและเห็นผลแล้ว ทำให้มองเห็นภาพได้ชัดเจน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดความเชื่อมโยงเครือข่ายการพัฒนาขึ้นอีกด้วย และการมีแนวคิดและแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยคนในครัวเรือนเอง ไม่ต้องพึ่งพารอคอยเจ้าหน้าที่หรือให้ความช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเพียงเป็นเพียงผู้คอยกระตุ้นให้กำลังใจทำให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจเชื่อมั่นในความคิด ริเริ่มดำเนินงาน และนำไปปฏิบัติ การประยุกต์ใช้ให้เข้ากับความถนัดของครัวเรือน ทำให้คนในครัวเรือนสามารถแก้ไขปัญหาอื่นๆ ในวิถีชุมชนได้ ส่งผลให้ครัวเรือนเกิดความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองในที่สุด ซึ่งเป็นความสำเร็จของการทำงานของการทำงานของผู้นำ อช. ที่น่าภาคภูมิใจด้วยเช่นกัน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ **กิจกรรม**การส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

- บุคคลในครัวเรือนเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถนำไปปรับใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง
- ปราชญ์ชุมชน/ผู้รู้ ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ วิธีการ ในฐานการเรียนรู้ต่างๆ ให้กับกลุ่มเป้าหมาย
- ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ที่เป็นทีมพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับหมู่บ้าน ที่เข้าไปดูแลคอยให้กำลังใจ ในการปฏิบัติ เพื่อเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิต วิธีคิด ตามที่กำหนด
- กระบวนการวางแผนตามกิจกรรมโครงการที่ได้กำหนด ให้ทีมปฏิบัติการได้ดำเนินงาน
- ทีมปฏิบัติการระดับตำบล / ภาคีการพัฒนาต่าง ๆ

****

องค์ความรู้

ชื่อ-นามสกุล นางสาวนภาพรรณ สายน้ำเย็น
ตำแหน่ง เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชนชำนาญงาน
สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอสอง จังหวัด แพร่
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๔-๖๑๗๒๐๘๕
ชื่อเรื่อง โครงการนำเสนอการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สถานที่ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

๑ เนื้อเรื่อง

ปัญหาความยากจนในปัจจุบัน ล้วนมีที่มาจากปัญหาพื้นฐานหลายด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการบริหารราชการแผ่นดิน ที่สั่งสมมานาน ปัญหา"ครัวเรือนยากจน" เป็นปัญหาเชิงซ้อน ดังนั้น การดำเนินแก้ไขปัญหาจึงยากที่จะแก้ไขด้วยนโยบายหรือภากิจด้านในด้านหนึ่ง จำเป็นต้องมีการบูรณาการภารกิจของส่วนราชการและภาคีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขยัญหา

อำเภอสอง โดยทีมงานสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสอง จังหวัดแพร่ นำโดย นางขวัญจิต ไชยฟู พัฒนาการอำเภอสอง มีเป้าหมายในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายคือครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ตัวชี้วัดของแต่ละอำเภอ ได้ร่วมกันออกแบบกระบวนการดำเนินการดำเนินงานตามโครงการเพื่อให้เกิดผลที่มีประสิทธิภาพ ทั้งผลลัพธ์ และผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ซึ่งจะได้นำเสนอในกระบวนการต่อไป

๒ ขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน

๑) <u>การศึกษาทำความเข้าใจ</u> ในแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนที่ต้องแก้ไขด้วย"การบูรณาการการบริหารจัดการเป็นรายครัวเรือน" ที่จะให้ส่วนราชการและภาคีต่างๆ ระดมสรรพกำลังเข้าช่วยเหลือ"ทำอะไร อย่างไร เมื่อไหร่ ทำกับใคร ที่ไหนบ้าง"

ต้นทาง การดำเนินงานตามกระบวนการบริหารจัดการชีวิตครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ ซึ่งจะมีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

๑.ชี้เป้าหมายชีวิตครัวเรือนยากจน (Life identification)
๒.แผนที่ชีวิต (life Compass)
๓. บริหารจัดการชีวิต(การบูรณาการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน) (life Management)
๔. ดูแลชีวิต (life improvement)

กรณีครัวเรือนตกเกณฑ์ที่ต้องได้รับการสงเคราะห์ (ข้อ ๒๒ เรื่องรายได้) ก็จะส่งฐานข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อปท.พม.สาธารณสุข สำหรับครัวเรือนที่พัฒนาได้ก็ดำเนินการช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์ต่อไป

ปลายทาง หลังจากดำเนินการบริหารจัดการชีวิตครัวเรือนยากจนแล้ว ครัวเรือนยากจน ต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผ่านเกณฑ์ รายได้ ๓๘,๐๐๐ บาท

๒) <u>การส่งเสริมสนับสนุน</u> โดยกรมการพัฒนาชุมชนได้ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้นำ อช.มีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาทักษะให้แก่ผู้นำ อช. โดยได้จัดทำโครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาชุมชนของผู้นำ อช.ในการส่งเสริมคุณภาพครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยหลักการ ผู้นำ อช.รับผิดชอบในการติดตามดูแลคนละ ๓ ครัวเรือน

๓) <u>ปัจจัยแห่งความสำเร็จ</u> กระบวนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๖ ส่วนหลัก คือ

๓.๑ ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน(ผู้นำ อช.) ตำบลละ ๒ คน ที่ได้รับมอบหมายภารกิจจากอำเภอให้ลงไปติดตามครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ ข้อ ๒๒ (รายได้น้อยกว่า ๓๘,๐๐๐ บาท) เป็นเป้าหมายแรก และสำหรับอำเภอสอง ผู้นำ อช. จำนวน ๑๖ คน รวมรับผิดชอบคนละ ๓ ครัวเรือน รวมเป็น ๔๘ ครัวเรือน โดยกำหนดเป้าหมายสำหรับครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ข้อ ๒๒ เรื่องรายได้เฉลี่ยของคนในครัวเรือนต่อปี (อำเภอสอง จำนวน ๒๐ คน) เป็นต้นทาง และที่เหลือจะกำหนดเป้าหมายครัวเรือนที่ผู้นำ อช.อาศัยอยู่ ตกเกณฑ์ในข้อใด ตามลำดับ ซึ่งจะนำพาโครงการนี้ให้ประสบความสำเร็จ

๓.๒ พัฒนากรซึ่งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของทีมวิทยากรปราชญ์ชุมชน จะต้องเข้าใจกระบวนการของโครงการเป็นอย่างดี ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ให้คำแนะนำทีมวิทยากรได้ มีเวลามากพอในการออกไปติดตาม เยี่ยมเยียน หรือร่วมเป็นวิทยากรได้

๓.๓ ครัวเรือนเป้าหมายที่ต้องดูแลชีวิต จำนวน ๔๘ ครัวเรือนจะต้องมีความสมัครใจ ไม่ได้มาด้วยการบังคับ พร้อมที่จะร่วมกระบวนการตลอดโครงการ และเข้าใจกระบวนการของโครงการด้วย

๓.๔ การออกแบบกระบวนการตามโครงการจัดทำแนวทาง บทบาทหน้าที่ของทีม จัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อให้ง่ายต่อการลงหมู่บ้าน ซึ่งส่วนนี้ พัฒนาการอำเภอจะต้อง “ออกแบบงานให้ง่ายต่อผู้ปฏิบัติ และ ถ่ายทอดให้แก่พัฒนากร” ได้เข้าใจตรงกัน

๓.๕ การติดตาม เยี่ยมเยียนครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ เพื่อให้กำลังใจ และให้ความคิดเห็น ข้อแนะนำแก่ครัวเรือนในการดำเนินชีวิตให้พ้นเกณฑ์

๓.๖ ทีมสนับสนุนครัวเรือนตกเกณฑ์ซึ่งประกอบด้วย คือ ปกครองอำเภอ กิ่งกาชาดอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน

สรุปทั้ง ๖ องค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้น จะเป็นปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จของโครงการ ให้บรรลุเป้าหมายที่รัฐบาล กระทรวงมหาดไทย และกรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดไว้ในโครงการ

๔) <u>ข้อพึงระวัง</u>

ข้อพึงระวังในการดำเนินการตามโครงการนี้ คือ พัฒนากรจะต้องศึกษากระบวนการของโครงการให้ละเอียด เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายให้ชัดเจน อย่าปล่อยให้ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ดำเนินการโดยขาดการติดตาม เยี่ยมเยียน ให้ระลึกเสมอว่า “ผู้นำดี ผู้ตามดี ภาคีเครือข่ายดี งานย่อมบรรลุผลสำฤทธิ์ดี”

๕) <u>ขุมความรู้</u>

๑.การให้ความสำคัญกับงานตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

๒. การออกแบบแผนปฏิบัติงาน/กระบวนการให้ง่ายต่อการปฏิบัติของผู้ปฏิบัติ

๓. ผู้กำกับการแสดง คือ ผู้ที่จะทำให้ผลงานออกมาดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด และได้ประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

ชื่อ – นามสกุล นายภคพล เป็นใจ
ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๑-๙๕๐๓๒๘๐
ชื่อเรื่อง เทคนิคการส่งเสริมสนับสนุนผู้นำ อช. ในการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการ

๑. เนื้อเรื่อง

ประเทศไทย ประสบปัญหาจากความเหลื่อมล้ำทางสังคมในเรื่องการกระจายได้ ที่นับวันจะทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมากขึ้น การแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนและมียากในดำเนินการ เนื่องจากครัวเรือนแต่ละครัวเรือน มีสาเหตุไม่เหมือนกัน ไม่สามารถแก้ไขด้วยนโยบาย หรือกิจกรรมด้านใดด้านหนึ่งเป็นการเฉพาะ และต้องใช้เวลาพอสมควรในการแก้ไขปรับเปลี่ยนแนวคิดหรือวิถีการดำเนินชีวิตของครัวเรือนยากจนเหล่านั้น ที่สำคัญการแก้ไขปัญหาความยากจน ต้องแก้ไขเป็นรายครัวเรือน

กระทรวงมหาดไทย มีภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยกรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการในการแก้ไขปัญหาความยากจน ให้กับครัวเรือนยากจนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. โดยมีเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างงาน สร้างรายได้ และส่งเสริมให้ครัวเรือนพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ตามนโยบายรัฐบาล และกระทรวงมหาดไทย มาอย่างต่อเนื่อง โดยในปีนี้ได้มอบหมายภารกิจให้ ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) และอาสาพัฒนาชุมชน (อช.) เป็นกลไกที่สำคัญที่เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เห็นผลชัดเจน และเป็นรูปธรรม โดยยังคงดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยให้ผู้นำ อช. เข้าไปส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ปี ๒๕๖๑ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เห็นผลอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ภายใต้โครงการบริการจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ : ชี้เป้าชีวิต จัดทำเข็มทิศชีวิต บริหารจัดการชีวิต และดูแล ชีวิต

๒. ขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน

ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการนั้น มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

๑. ทบทวนคำสั่ง ศจพ. ระดับอำเภอ ให้เป็นปัจจุบัน และมีองค์ประกอบจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้สามารถบูรณาการงบประมาณ โครงการ/กิจกรรม เพื่อให้สามารถสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความยากจนได้

๒. ดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจน ปี ๒๕๖๒ โดยตรวจสอบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนเป้าหมายที่ตกเกณฑ์ จปฐ. พร้อมทำการสำรวจ ศักยภาพครัวเรือน เพื่อแยกประเภทของครัวเรือนเป็น ๒ ประเภท คือ ครัวเรือนที่พัฒนาได้ กับ ครัวเรือนที่ต้องให้การสงเคราะห์ ซึ่งในปี ๒๕๖๒ ใช้ฐานข้อมูลครัวเรือนเป้าหมายที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ปี ๒๕๖๑ โดยอำเภอวังชิ้นมีครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑๖ ครัวเรือน แยกเป็นครัวเรือนที่พัฒนาได้ ๑ ครัวเรือน และครัวเรือนที่ต้องให้การสงเคราะห์ ๑๕ ครัวเรือน

ซึ่งอำเภอได้แต่งตั้งชุดปฏิบัติการตำบล(เคาะประตูบ้าน) โดยประกอบด้วยพัฒนากรประจำตำบล เกษตรประจำตำบล สาธารณสุขประจำตำบล กศน.ประจำตำบล นักพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำ อช. ดำเนินการคัดกรองครัวเรือนเป้าหมาย

๓. ชุดปฏิบัติการประจำตำบล (เคาะประตู) ออกไปตรวจเยี่ยมครัวเรือนเป้าหมายที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ปี ๒๕๖๑ โดยให้ผู้นำ อช. เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรม ให้ความรู้ในการดำเนินชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แก่ครัวเรือนเป้าหมาย ตามกระบวนงานบริหารจัดการครัวเรือนอยากจนแบบบูรณาการตามขั้นตอน ๔ กระบวนการ ดังนี้

กระบวนการที่ ๑ ชี้เป้าชีวิต
กระบวนการที่ ๒ จัดทำเข็มทิศชีวิต
กระบวนการที่ ๓ บริหารจัดการชีวิต
กระบวนการที่ ๔ ดูแลชีวิต

พร้อมทั้งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคี ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน องค์กรต่างๆ ให้การช่วยเหลือ ในกรณีครัวเรือนที่พัฒนาได้ จะดำเนินการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการประกอบอาชีพให้กับครัวเรือนเป้าหมาย ในกรณีครัวเรือนที่ต้องให้การสงเคราะห์ เพื่อเข้าสู่กระบวนการสงเคราะห์ ก็ดำเนินการประสานการขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือองค์กรอื่นๆ ให้การช่วยเหลือต่อไป

๔. ติดตาม ประเมินผลการยกระดับรายได้ เป็นระยะๆ

๓. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. ครัวเรือนยากจนมีความกระตือลือล้นที่จะยกระดับรายได้ และคุณภาพชีวิตของตนเอง

๒. ผู้นำ และชุมชนมีความเข้มแข็ง หันมาคอยสอดส่องดูแลเอาใจใส่คนในชุมชน

๓. การดำเนินงานแบบบูรณาการ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมกันอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาความยากจน

๔. การส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนเป้าหมาย ดำเนินชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๕. ผู้นำ อช. มีการติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

๔. ข้อพึงระวัง

๑. การแก้ไขปัญหาครัวเรือนยากจน ต้องดำเนินการเป็นรายครัวเรือน และใช้กระบวนการ วิธีการที่มีความเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละครัวเรือน

๕. ขุมความรู้

๑. การเตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ

๒. การศึกษารายละเอียดกรอบแนวทางในการดำเนินงาน

๓. การศึกษารายละเอียดข้อมูลครัวเรือนเป้าหมาย

๔. การวางแผนการดำเนินงานเตรียมกระบวนการให้ครบถ้วน

๕. การดำเนินการช่วยเหลือเน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

๖. การติดตาม และประเมินผลเป็นระยะ

Best practices

นางศรีพรรณ ธูปบูชา

ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ๐๕๔-๖๓๕๕๓๒

ชื่อเรื่อง การส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สถานที่ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่

๑.เนื้อเรื่อง

รัฐบาลมอบภารกิจให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนเพื่อปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดกลยุทธ์การแก้ไขปัญหาความยากจนโดยมุ่งยกระดับรายได้ของครัวเรือนยากจนที่มีฐานะยากจนให้มีรายได้เพิ่มขึ้นโดยได้จัดทำโครงการการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ : ชี้เป้าชีวิต จัดทำเข็มทิศชีวิต บริหารจัดการชีวิต และดูแลชีวิต ที่ดำเนินการบูรณาการ ความร่วมมือจากส่วนราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ปี ๒๕๖๒ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหนองม่วงไข่ มีครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ.๓๘,๐๐๐ บาท/คน/ปี จำนวน ๔ ครัวเรือน

๒.ขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน ดำเนินงาน ๔ กระบวนงาน

กระบวนงานที่ ๑ นำผลข้อมูลครัวเรือนรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ๓๘,๐๐๐ บาท/คน/ปี เข้าที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกัน และประชุมเตรียมความพร้อม ศจพ.อ. เพื่อสร้างความเข้าใจนโยบายและกระบวนงานร่วมกัน โดยทบทวนคำสั่ง ศจพ.อ./แต่งตั้งชุดทีมปฏิบัติการระดับตำบล ๆ ร่วมกันตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่รายครัวเรือนจำแนกครัวเรือน ๒ ประเภท ๑) มีศักยภาพเข้าสู่กระบวนการพัฒนา ๒) ไม่มีศักยภาพเข้าสู่กระบวนการสงเคราะห์

กระบวนงานที่ ๒ จัดทำเข็มทิศชีวิต ชุดทีมปฏิบัติการตำบลค้นหาวิเคราะห์ข้อมูลครัวเรือน/รับรองข้อมูลครัวเรือนเป้าหมาย/จัดทำแผนชีวิตรายครัวเรือน(ข้อตกลงในการพัฒนาครัวเรือน)

กระบวนงานที่ ๓ บริหารจัดการชีวิต จัดเวทีบูรณาการโครงการตามแผนชีวิตบรรจุในแผนชุมชน/แผนพัฒนา อปท./แผนพัฒนาอำเภอ(การทำน้ำยาเอนกประสงค์/การปลูกพืชผักสวนครัว/การเลี้ยงไก่/การทำบัญชีครัวรือน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง,ชุมชน,ญาติมิตรเกื้อกูล)

กระบวนงานที่ ๔ ดูแลชีวิต ชุดปฏิบัติการตำบลติดตามความก้าวหน้าประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุน/ช่วยเหลือ/ชุมชน/ญาติมิตรดูแลและเกื้อกูลในการดำรงชีวิต

๓.ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑.ชุดทีมปฏิบัติการตำบลที่มีประสิทธิภาพเข้าถึงครัวเรือนเป้าหมายที่ประกอบด้วยหลายภาคส่วนและองค์กรเครือข่ายผู้นำ อช.ที่อยู่ในพื้นที่ มีความคุ้นเคย ได้รับความไว้วางใจจากครัวเรือนเป้าหมาย

๒.ส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนเป้าหมาย ดำเนินชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง

๓.การบูรณาการการทำงานของชุดทีมปฏิบัติการตำบล

๔.ความเกื้อกูลของชุมชน/ญาติพี่น้องในการสงเคราะห์ครัวเรือนเป้าหมายประเภทสงเคราะห์

๔.ข้อพึงระวัง

๑.การจำแนกประเภทครัวเรือนเป้าหมายที่ชัดเจน

๒.สร้างความเข้าใจและสร้างความตระหนักแก่ครัวเรือนเป้าหมายยอมรับในสาเหตุของความยากจน

๓.ดำเนินงานด้วยความเมตตามากกว่าความเวทนา

๕.ขุมความรู้

๑.โครงการบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ:ชี้เป้าชีวิต จัดทำเข็มทิศชีวิต และบริหารจัดการชีวิต

๒.ขั้นตอนการดำเนินงานของชุดปฏิบัติการตำบล(ลงพื้นที่/วิเคราะห์จำแนกประเภทครัวเรือนเป้าหมาย/ส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือ/บันทึกข้อมูลใน Family Folder)

๓. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาคผนวก

(ภาพกิจกรรม)

ครัวเรือนตกเกณฑ์รายได้

ครัวเรือนตกเกณฑ์รายได้

ครัวเรือนตกเกณฑ์รายได้

ครัวเรือนตกเกณฑ์รายได้

ครัวเรือนตกเกณฑ์รายได้

ครัวเรือนตกเกณฑ์รายได้

ครัวเรือนตกเกณฑ์รายได้

ครัวเรือนตกเกณฑ์ข้ออื่น ต.ทุ่งน้าว

ครัวเรือนตกเกณฑ์ข้ออื่น ต.ห้วยหม้าย

ครัวเรือนตกเกณฑ์ข้ออื่น ต.เตาปูน

ครัวเรือนตกเกณฑ์ข้ออื่น

ครัวเรือนตกเกณฑ์ข้ออื่น ต.หัวเมือง

เหล่ากาชาดจังหวัดแพร่
Phrae Province Red Cross Chapter

เหล่ากาชาดจังหวัดแพร่

Phrae Province Red Cross Chapter

Province Red Cross

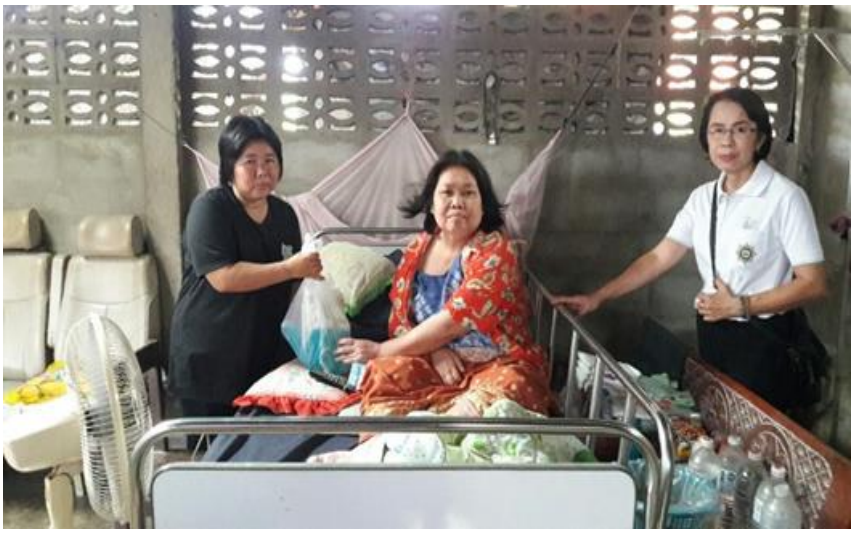

ตราช้าง
SCG

